

STANDARDY BHP

17.0 Sytuacje awaryjne i niebezpieczne

Standard zawiera minimum wymagań, jakie należy spełnić w celu zapewnienia skutecznego, jednolitego i zgodnego z wymaganiami prawnymi sposobu postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnych i niebezpiecznych. Są to wszystkie zdarzenia zagrażające bezpieczeństwu, zdrowiu i życiu pracowników, a także środowisku naturalnemu. Podstawowym działaniem jest identyfikacja potencjalnych sytuacji awaryjnych i niebezpiecznych i wdrożenie działań zapobiegawczych, a w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnych i niebezpiecznych ustalenie ich przyczyn i wdrożenie działań korygujących.

UWAGA

Do sytuacji awaryjnych i niebezpiecznych zalicza się:

- wypadki i zdarzenia potencjalnie wypadkowe (ZPW),
- awarie i katastrofy,
- pożary,
- incydenty środowiskowe.

A. WYMAGANIA OGÓLNE

1. Sprawnie funkcjonujący system zarządzania bezpieczeństwem na budowie wymaga identyfikacji potencjalnych sytuacji awaryjnych i niebezpiecznych. Konieczna jest również ocena ryzyka prac i procesów zachodzących w różnych fazach budowy oraz wdrożenie i utrzymywanie procedur reagowania w tych sytuacjach.
2. Do podstawowych elementów systemu reagowania w sytuacjach awaryjnych i niebezpiecznych zalicza się:
  - **ocenę ryzyka**, w tym:
    - identyfikację prac i robót budowlanych lub procesów pracy, podczas których może dojść do awarii lub innej niebezpiecznej sytuacji oraz rozpoznanie potencjalnych zagrożeń,
    - ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia awarii lub niebezpiecznej sytuacji i ich potencjalnych skutków dla ludzi, środowiska i mienia,
    - identyfikację stref zagrożenia (określenie obszarów potencjalnie narażonych na skutki awarii lub innej niebezpiecznej sytuacji),
  - **przygotowanie na sytuacje awaryjne i niebezpieczne**, w tym:
    - opracowanie szczegółowych instrukcji reagowania, które określają sposoby postępowania w sytuacji awarii lub innych sytuacji niebezpiecznych,
    - wyposażenie budowy lub poszczególnych stanowisk pracy w sprzęt awaryjny lub ratunkowy,
    - przygotowanie dróg ewakuacji dla pracowników i dróg dojazdowych dla służb ratunkowych;

Zaleca się opracowanie planu dojazdu do budowy, w którym powinny znaleźć się informacje nt. lokalizacji wjazdu na teren budowy (dane adresowe lub koordynaty), a także planu ewakuacji z budowy. Wzór formularza Plan dojazdu zawarto w Załączniku 2 do **Standardu 17.2 Pożary, ochrona przeciwpożarowa** i **Standardu 17.3 System pierwszej pomocy**.

- określenie zasad komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej; w tym celu należy ustalić kanały i sposoby komunikacji (komunikaty dźwiękowe, słowne, sygnały ręczne) oraz zapewnić łączność; konieczne jest także ustalenie łańcucha komunikacji oraz wyznaczenie osób odpowiedzialnych za powiadamianie;

Zaleca się ustalenie łańcucha reakcji na budowie, który zawiera wykaz pracowników wyznaczonych przez Kierownika budowy do udzielania pierwszej pomocy, kierowania akcją ewakuacji lub/i ratowniczą oraz kierowania działaniami na okoliczność incydentu środowiskowego. Wzór formularza łańcuch reakcji zawarto w Załączniku nr 1 do **Standardu 17.2 Pożary, ochrona przeciwpożarowa** i **Standardu 17.3 System pierwszej pomocy**.

- **reagowanie**, które obejmuje:
  - identyfikację niebezpiecznej sytuacji, wypadku, awarii oraz natychmiastowe powiadomienie osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz odpowiednich służb,
  - ewakuację ze strefy zagrożenia,
  - udzielenie pomocy poszkodowanym,
  - kontrolę źródła awarii lub sytuacji niebezpiecznej, co pozwoli zminimalizować jej skutki,
- **analizę po wystąpieniu awarii lub niebezpiecznej sytuacji**, która obejmuje:
  - ustalenie okoliczności i przyczyn oraz działań naprawczych i profilaktycznych prowadzących do wykluczenia lub zmniejszenia prawdopodobieństwa powtórzenia się wypadku, awarii lub innej niebezpiecznej sytuacji;

Zaleca się stosowanie metod analizy pozwalających na ustalenie źródłowych przyczyn zdarzenia, np. metody RCA (Root Cause Analysis), dla których ustala się działania naprawcze i profilaktyczne prowadzące do wykluczenia lub zmniejszenia prawdopodobieństwa powtórzenia się awarii lub innej niebezpiecznej sytuacji.

- analizę skuteczności procedur awaryjnych i ich aktualizację w razie potrzeby,
  - informowanie i szkolenie pracowników (przekazanie wniosków z analizy zdarzenia oraz zaleceń naprawczych i profilaktycznych),
- **utrzymanie i stałe doskonalenie systemu**:
    - przeglądy, kontrole i audyty elementów systemu (dostęp i znajomość instrukcji reagowania, drożność kanałów komunikacji, dostępność i stan sprzętu awaryjnego i ratunkowego, przygotowanie pracowników na wypadek awarii lub innych niebezpiecznych sytuacji),
    - regularne szkolenia, ćwiczenia i próby awaryjne,
    - wdrażanie nowoczesnych systemów monitoringu, detekcji i zarządzania kryzysowego.
3. Obowiązkiem kierownictwa budowy jest uwzględnienie w **Planie BIOZ (2)** szczegółowych rozwiązań w zakresie zapobiegania, gotowości i reagowania na wypadki przy pracy, awarie i inne sytuacje niebezpieczne (także te, które są skutkiem działania sił przyrody). Taki system powinien być stale monitorowany i doskonalony.
  4. Do obowiązków podwykonawcy/ **organizatora pracy (8)** należy zapoznanie się z obowiązującym na budowie systemem reagowania w sytuacjach awaryjnych i niebezpiecznych oraz zapewnienie niezbędnych działań i środków gwarantujących skuteczne funkcjonowanie systemu w obrębie odpowiedzialności podwykonawcy/ **organizatora pracy (8)**.
  5. Na nadzorującym ciąży obowiązek natychmiastowego reagowania na sytuacje awaryjne i niezwłocznego podejmowania działań minimalizujących zagrożenia.
  6. Jeśli warunki pracy nie są zgodne z przepisami i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika, a także w sytuacji, kiedy wykonywana przez niego praca stanowi zagrożenie dla innych osób, każdy pracownik na budowie ma obowiązek:
    - powstrzymania się od wykonywania pracy,
    - ostrzeżenia o zauważonym niebezpieczeństwie osób znajdujących się w rejonie zagrożenia,
    - niezwłocznego zawiadomienia przełożonego o niebezpieczeństwie lub zdarzeniu.
  7. Każdy pracownik ma obowiązek niezwłocznego poinformowania przełożonego o awarii, wypadku i sytuacji niebezpiecznej, która wydarzyła się na terenie budowy. Obowiązek informacyjny dotyczy poszkodowanego, uczestnika lub świadka, a także każdego pracownika, który ma wiedzę na temat zdarzenia.
  8. Każdy pracownik ma obowiązek powiadomienia osób wyznaczonych i przeszkolonych do działań ratowniczych, a także służb ratowniczych o wypadku i innej sytuacji wymagającej udzielenia pomocy osobie poszkodowanej będącej w stanie zagrożenia zdrowia lub życia.

9. Każdy pracownik ma obowiązek udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanym po upewnieniu się, że podjęcie działań ratowniczych nie zagraża życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu pracownika lub innej osoby. Akcja powinna być prowadzona do czasu przybycia osób wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy lub służb ratunkowych.
10. Minimalne wymagania związane z postępowaniem w sytuacji wystąpienia wypadku lub zdarzenia potencjalnie wypadkowego (ZPW) określa **Standard 17.1 Wypadki i zdarzenia potencjalnie wypadkowe.**
11. Minimalne wymagania związane z ochroną przeciwpożarową i postępowaniem na wypadek pożaru określa **Standard 17.2 Pożary, ochrona przeciwpożarowa.**
12. Minimalne wymagania dotyczące organizacji i funkcjonowania systemu pierwszej pomocy, w tym wyposażenia i rozmieszczenia apteczek pierwszej pomocy i organizacji punktów pierwszej pomocy określa **Standard 17.3 System pierwszej pomocy.**
13. Minimalne wymagania związane z organizacją i funkcjonowaniem systemu reagowania w sytuacjach awaryjnych i postępowania przy katastrofach (budowlanych i naturalnych) określa **Standard 17.4 Awarie i katastrofy.**
14. Katastrofy i inne niebezpieczne zdarzenia, które wynikają z działalności budowlanej lub kolejowej, są przedmiotem działań specjalistycznych komisji powoływanych w oparciu o obowiązujące przepisy.
15. Minimalne wymagania dotyczące planów ewakuacji i instrukcji awaryjnych określa **Standard 17.5 Plany ewakuacji i instrukcje awaryjne.**